

INTEGRAREA ȘI DEZINTEGRAREA – PARADOXURI ALE GLOBALIZĂRII

INTEGRATION AND DESINTEGRATION – GLOBALIZATION'S PARADOXES

Colonel (r) prof. univ. dr. Eugen SITEANU*

Dacă integrarea este o regulă a globalizării, atunci această regulă permite excepția precum dezintegrarea. Abaterile sau neîncadrările în spiritul regulii de integrare trebuie considerate oarecum firești din punct de vedere filosofic. Deși guvernele și statele sunt principalii actori ai politicii de integrare, ele împart această sarcină a globalizării cu organizații interguvernamentale și agenții internaționale, precum și cu instituții supranaționale cum ar fi, de exemplu Uniunea Europeană. Toți acești actori, statali sau nonstatali, participă la politica de integrare globală, dar și la cea de dezintegrare și de incertitudine, dominată de competiția pentru resurse, de criza financiară și de continuarea falierii strategice a lumii secolului al XXI-lea.

În acest mediu internațional plin de incertitudini, statele naționale sunt supuse unor presiuni de enclavizare etnică, de divizare a teritoriului național, de acaparare a resurselor naționale de către companii transnaționale și multor altor presiuni atât externe cât și interne.

Cuvinte cheie: integrare; globalizare; dezintegrare; acaparare a resurselor; enclavizare etnică.

If integration is a rule of globalization then this rule allows for exceptions like disintegration. Philosophically speaking, breaches and disobediences from the spirit of the integration rule ought to be considered almost natural. Although governs and states are the main actors of the integration policies, they share this task of globalization with the intergovernmental organizations and international agencies and also with supranational institutions as the European Union. All these state or nonstatal actors, participate to the

---

* Profesor univ. dr. ing., Academia Comercială, Satu Mare și Universitatea Națională de Apărare „Carol I”; membru asociat al AOȘR; e-mail: esiteanu@yahoo.com; e-mail: esiteanu@yahoo.com

global integration policy but also to the disintegration and uncertainty one dominated by competition for resources, financial crisis and the continuation of strategic gaps emphases specific for the 21st century world.

In this uncertain international environment, the national states are submitted to some pressures of ethnic separation, dividing the national territory, to some pressures of undertaking of the national resources by transnational companies and to other many extern and intern pressures.

Keywords: integration; globalization; disintegration; ethnic separation; undertaking of the national resources.

Termenul de „integrare” derivă din cuvântul latinesc *integro*, *integrare*, sau *integratio* care înseamnă a pune la un loc, a reuni mai multe părți într-un tot unitar sau în vederea constituirii unui întreg, a întregi, ceea ce înseamnă că elementele constitutive devin părți integrante.

Preluată din limba latină, noțiunea de „integrare” a căpătat o utilizare frecventă în diferite domenii ale științelor socio-umane, inclusiv în științele economice, definind un spectru foarte larg de procese și fenomene.

Conform *Concise Oxford Dictionary* și *Chambers Essential Dictionary*, integrarea reprezintă combinarea părților într-un întreg, deci, procesul de realizare a stadiului de uniune.

După *Larousse Dictionnaire* integrarea are înțelesul de intrare într-un ansamblu, iar după *Dictionnaire des sciences économiques* integrarea exprimă într-o manieră generală, fie încorporarea unui element străin într-un ansamblu (ca de altfel și Larousse-ul), fie trecerea de la o stare neclară la una conștientă. Oricum, în conceptul de integrare se include cel de unitate, în sensul că ceea ce este divizat se unește. *Dictionnaire économiques et financier*, explică integrarea ca un proces al concentrării, viziune depășită, care nu mai corespunde prezentului¹.

Prin integrare se poate obține, într-o perioadă de timp, o structură optimă a economiei internaționale prin înlăturarea obstacolelor artificiale, în vederea funcționării eficiente a acesteia, dar și prin introducerea deliberată a tuturor etapelor și elementelor de coordonare și unificare. Prin urmare, problema integrării reprezintă o parte dintr-una mai generală (a politicii economice optime). Concepția acesteia consideră că integrarea este crearea structurii optime a economiei internaționale, prin înlăturarea barierelor artificiale din schimburile comerciale. Așadar, integrarea este legată de fenomene economice și cuprinde integrarea

---

¹ Grijac Gheorghe Alexa, *Migrația, vama și frontierele în perspectiva integrării României în Uniunea Europeană*, Editura Universitară, București, 2006, p. 187.

pozitivă și cea negativă.² Caracteristicile pozitive ale integrării, în opinia noastră, sunt: maximizarea bunăstării și îndepărtarea discriminărilor economice. De asemenea, considerăm că integrarea din punct de vedere economic, este formarea pe baza unei structuri, a unui organism economic, dintr-un grup de țări separate de economia mondială.

Karl W. Deutsch caracterizează integrarea prin obținerea, în cadrul unui teritoriu, a unei comunități și unor instituții puternice, precum și a unor norme comune, care să producă într-un timp îndelungat „schimbări pașnice” între statele respective.

Ernest B. Haas consideră integrarea ca un proces prin care actorii politici ai diferitelor structuri naționale își modifică loialitatea, speranțele și activitățile politice, în cadrul unui nou centru, ale cărui instituții posedă ori pretind jurisdicție asupra acelor state naționale.

Concepțiile federaliste definesc integrarea ca o distribuie de puteri constituționale, un ansamblu de condiții corespunzătoare unei teorii federale.

Leon N. Lindberg, referindu-se la integrare, o definește ca fiind procesul prin care state care până atunci erau doritoare și capabile să-și conducă independent politica internă și cea externă, hotărăsc să delege procesul luării deciziilor unor organe centrale (procesul prin care actorii politici din mai multe state diferite își îndreaptă speranțele și deciziile politice către un nou centru).

Așa cum reiese din toate aceste definiții, nu există un consens asupra conceptului de integrare care are în fiecare caz în parte un înțeles diferit sau, cel puțin, o semnificație cu nuanță specifică. Din definițiile prezentate reies puncte de vedere extrem de variate, de la înțelegerea generală a semnificațiilor sale, la interpretările de nuanță economică și până la explicarea unor tipuri de integrare, în funcție de o diversitate de criterii, inclusiv politice.

De regulă, integrarea economică este înțeleasă ca un proces complex, caracteristic etapei contemporane de globalizare și de dezvoltare a diferitelor state, proces condiționat de un ansamblu de factori.

Integrarea economică mai poate fi considerată și un proces dinamic, în care forțele de expansiune sunt singurele decisive, adică acele forțe care scapă schemelor statice ale concurenței complete. Noi suntem de părere că integrarea economică este un proces de intrare a unei unități economice sau a unor unități (firme) dintr-o țară într-un ansamblu economic, într-un sistem economic determinat, fiind destul de dificil de realizat integrarea a două sisteme economice diferite cu menținerea caracteristicilor contradictorii ale fiecăruia dintre ele. De aceea se impune o distincție între aspectul calitativ și aspectul cantitativ al

² Ibidem.

integrării; aspectul calitativ se referă la condițiile de bază ale integrării, la existența unui sistem economic prevăzut cu tripla comunitate a piețelor, prețurilor și plăților, iar cel cantitativ, la crearea acestor condiții pe plan economic regional.³

Conchidem: „mecanismul” integrării economice reprezintă crearea unui spațiu economic comun; circulația liberă a factorilor de producție într-o „piață comună”; consumarea resurselor împreună, cu eficiență economică și socială maximă; crearea unei uniuni vamale și a unor politici comune în domeniul economic, monetar, financiar și social, care sunt, de fapt, principiile de bază ale procesului integrării economice.

Pe lângă integrarea economică mai există și integrarea politică, militară, culturală. Considerăm că integrarea economică este o problemă complexă de știință politică, de sociologie și de psihologie socială. T. Scitovski e de părere că diferențierile conceptuale se datorează divergențelor de interese, din diferite sectoare, între state diferite, a țelurilor diferite ce se urmăresc și a avantajelor care se speră că vor fi obținute ca afect al integrării economice.⁴

Până la sfârșitul deceniului trecut s-a făcut distincție netă între integrarea efectuată în cadrul fiecărei economii naționale, pe de o parte, și, pe de altă parte, integrarea efectuată între țări. Trebuie subliniată însă importanța deosebită a formelor de integrare economică regională care preced, temporal și spațial, integrarea economică.

Problema integrării țărilor cu economie de piață constă în crearea unor condiții identice în ceea ce privește concurența între producători, comercianți și consumatori. În acest sens conceptul de „integrare” nu a fost folosit în documentele oficiale până în anii '60. Apoi, conținutul semantic al conceptului „integrare a țărilor cu economie de piață” a fost definit diferit de cel de „integrarea țărilor cu economie planificată”.

A. H. Robertson a definit integrarea vest-europeană a țărilor cu economie de piață, ca un proces de depășire a stadiului „cooperării”, prin înființarea de instituții cu caracter supranațional, sau un proces și un țel de transfer de competențe de la nivel național, către instrumente și organisme cu caracter supranațional. Considerăm că este necesar ca integrarea, cu multilateralitatea și deschiderea spre alte națiuni, să nu afecteze tradițiile și particularitățile naționale, ci să le protejeze.

Există divergențe între adepții economiei de piață, ai liberei inițiative și adepții planificării, în sensul că interpretarea bazată pe economia de piață se opune celei bazate pe economia planificată.

---

³ Ibidem, p. 189.

⁴ Ibidem.

Integrarea României s-a realizat pe lângă țările cu economie de piață, pe plan regional, în cadrul unei organizații integratoare (UE).

Pentru procesele integraționiste din economia mondială au fost create o serie de concepte ajutătoare, derivate, folosite pentru evidențierea teoretică și practică a conceptelor în diferite modele de integrare. Dar păstrarea bazelor conceptuale nu mai este posibilă în condițiile unor modificări economice, sociale, politice etc. în care conceptele devin inadecvate noilor realități.

Considerăm că astăzi lipsește orizontul conceptual din cauza conceptelor în formare și a conținutului semantic dar și a lipsei unor concepte concrete, clare, realiste și bine fundamentate.

Strategia Delors (februarie 1988) conține câteva concepte derivate, specifice construcției europene: „marea piață”; „coeziunea economică și socială”; „diferențele pozitivă”; „Europa cu două viteze”; „Europa cu geometrie variabilă”; „spațiu economic unic”.

Dar, în limbajul comunitar, mai sunt utilizate și altele⁵: „apropiere” - reducerea unor decalaje economice și sociale; „armonizare” în domeniul vamal, noua clasificare vamală; schimbarea sensului „concurenței” după aprobarea Tratatului de la Roma asupra Pieței Comune; „convergența politicilor”; „piața internă” fără frontiere interne, în care este asigurată libera circulație a mărfurilor, persoanelor, serviciilor și capitalurilor, conform prevederilor tratatelor respective; „piața interioară deschisă” fără controlul la frontiere pentru mărfuri și persoane; „politica comună” asupra căreia statele au convenit și al căror grad variază profund după domeniul în care se acționează; „unificare” adică întregire sau unire; „uniformizare”; „cooperare” în limitele stricte ale consimțământului lor; „federalizare” cu păstrarea individualității specifice statelor în cadrul uniunii respective.

Federația e o uniune de state autonome care își păstrează în anumite limite independența într-un stat unitar condus de un guvern central.

Conceptul de „fедераție” este uzitat în domeniul integrării (caracteristică majoră a secolului al XX-lea), iar principiul ei fundamental este egalitatea absolută în drepturi a statelor participante.

„Federalismul”, în opinia lui Dimitrie Gusti se poate defini astfel: „dau puțin din libertatea mea pentru a crea o autoritate care să-mi garanteze restul libertății”. Același autor concepea „federalizarea” prin realizarea independenței față de centru, independența nefiind exclusivistă, ci dimpotrivă generează deschideri productive și utile practic: „fiecare membru al organizației nu numai că-și păstrează individualitatea, dar chiar o completează și o îmbogățește prin crearea armoniei

⁵ Ibidem, p. 191.

federale ce întrunește pe toți la un loc în scopul de a conlucra și înfăptui în comun ceva mai bogat, mai demn, mai frumos și mai impunător decât ar fi putut face fiecare izolat”. Ideile sale și-au depășit de mult epoca în ceea ce privește „individualitatea” fiecărui membru în crearea „armoniei federale”⁶.

Anglo-saxonii și latinii dau înțelesuri diferite conceptelor de „fедераție” și „confедераție”. Cuvântul „federal” în franceză are un înțeles larg și desemnează o putere dispersată, așa cum afirma ministrul de externe britanic Diuglas Hurd, care continua: În termenii noștri și în istoria noastră, el înseamnă de fapt ceva centralizat și integrat.

Generalul Charles de Gaulle spunea ministrului britanic de externe: „Confедераția înseamnă un organism comun la care diversele state componente, fără a-și pierde corpul lor, sufletul și figura lor, delegă o parte din suveranitatea lor în materie strategică, economică și culturală. Confедераției trebuie să i se dea o bază populară și democratică, popoarele trebuie să o creeze”⁷. Dar tocmai delegarea unei părți din suveranitatea statelor componente este aspectul care provoacă azi cele mai vii discuții.

În Dicționarul de neologisme conceptul de „confедераție” înseamnă: „1. Unire sub o singură putere centrală a mai multor state sau teritorii, care își păstrează autonomia administrativă; 2. Reunire a unor organizații”. Există deosebire conceptuală între „fедераție” și „confедераție”, iar ideea federală s-a impus într-atât încât ar putea constitui o trăsătură specifică a istoriei universale.

În guvernarea de tip federativ puterea este împărțită între un guvern central și guvernele statelor ce compun federația. „Unirea în scop federal” sau „uniunea europeană de tip federal”, sunt concepte, după modelul SUA, Germaniei, Elveției, Franței, Braziliei etc. alcătuite din mai multe state sau provincii istorice model. Mai sunt cunoscute și alte state cu forme federale: Argentina, Austria, Australia, Canada, India, Malaysia, Mali, Mexic, Venezuela etc.

P. Hay a lansat concepția dinamică sau federalismul funcțional, care face distincție între „fедераție” și „confедераție”, pe baza principiului ierarhic, ce stabilește raportul între instituții și statele membre, realizând simultan interdependența și independența coordonată a țărilor componente.

E adevărat că astăzi Comunitatea are caracteristici federale, dar ea nu poate fi definită ca o federație, în sensul tradițional. În ultimii ani însă, s-au vehiculat intens, într-o formă directă sau mascată vechile idei federale/confederale.

Unele Concepte conexe sunt directe, fiind utilizate în relație cu sistemul de integrare economică în cadrul Comunității Europene:

---

⁶ Ibidem, p. 192.

⁷ Ibidem, p. 193.

- „Comunitate” care face apel la „elemente intime de integrare”, la fuziunea „intereselor, inimilor și spiritelor”.

- „Sistemul Monetar European” (SME) este principalul instrument de cooperare economică în Comunitatea Europeană și a succedat „șarpelui monetar flotant”, în martie 1979, urmărind crearea unei uniuni monetare a țărilor membre, precum și a unei zone de stabilitate în Europa „celor 15”.

- „Spațiul Economic European” (SEE), reprezintă o zonă economică de liber schimb instituită între țările CEE și AELS. Densitatea și complexitatea tranzacțiilor între țările CEE și cele ale AELS, fac ca aceste țări să formeze „cel mai interdependent grup de națiuni suverane din lume”; țările respective sunt, reciproc, cei mai importanți parteneri comerciali.

- „Uniunea Europei Occidentale” (UEO), creată în 1954 pentru a întări cooperarea în materie de securitate între țările europene, reprezintă expresia instituționalizată a securității europene, fiind singura instanță de apărare strict europeană în domeniul securității, anterioară Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE).

- „Uniunea Economică și Monetară” (UEM), reprezintă o etapă intermediară în procesul deplină integrării economice. În cadrul Comunităților Europene, în deceniile șapte și opt ale secolului precedent, UEM a progresat destul de încet, din pricina dificultăților de tot felul.

Printre Conceptele conexe indirecte includem și pe cel de „autonomie” care, în viziunea noastră, înseamnă alegerea, fără nici o impunere din afară, a statului politic și a căii de dezvoltare economică, socială și culturală. Dar autonomia mai poate însemna și o situație a celui care nu depinde de nimeni, care are deplină libertate în toate acțiunile sale.

Un alt concept conex indirect este „autodeterminare” potrivit căruia orice națiune are dreptul fundamental de a alege, fără nici un amestec din afară, statutul ei politic și calea de dezvoltare economică, socială și culturală.

Mai există și alte concepte conexe indirecte:

- „bună vecinătate” între state, ceea ce presupune dezvoltarea unor relații prietenești, de cooperare bi și multilaterală între vecini, în toate domeniile, pe baza dreptului internațional. În anul 1933, F.D. Roosevelt, președintele SUA, declara că „bun vecin este cel care se respectă pe sine și, pentru că procedează în acest fel, respectă și drepturile altora”.

- „cer deschis” - permiterea survolării teritoriului unor state, pe bază de reciprocitate, în cadrul prevederilor unui acord bi și multilateral. Conceptul a fost propus încă din anul 1955 de fostul președinte SUA, D.W. Eisenhower, la o reuniune la nivel înalt la Geneva și readus în discuție la 12 mai 1989 de fostul președinte american G. Bush.

Securitatea, spunea Joseph S. Nye jr. este în esență un obiectiv negativ - absența unei amenințări la adresa existenței unui stat.

Securitatea europeană presupune o largă cooperare politică, diplomatică, economică, socială, tehnică, științifică și culturală între toate statele continentului, înlăturarea oricăror bariere și restricții în vederea extinderii cooperării multilaterale.

După 1989, ca urmare a eșecului sistemului totalitar s-au modificat radical datele securității europene. Țările Europei Centrale și de Est au devenit aliați - prin „sistemul parteneriatului pentru pace” - ai statelor occidentale. Problema cea mai importantă a anilor '90 a fost înlocuirea sistemului de securitate bipolară (SUA-URSS) cu o comunitate de securitate paneuropeană. Din acest punct de vedere a căpătat o semnificație deosebită fiecare din componentele securității:

- egalitatea suzerană și respectul drepturilor inerente securității;
- nerecurgerea la amenințarea cu forța sau la utilizarea forței;
- inviolabilitatea frontierelor;
- integritatea teritorială a statului respectiv;
- reglementarea pașnică a diferendelor;
- neamestecul în treburile interne;
- respectul drepturilor omului și libertăților sale fundamentale (libertatea gândirii, conștiinței, religiei, credințe);
- egalitatea în drepturi și dreptul popoarelor de a-și determina propriul destin;
- cooperarea între state și îndeplinirea cu bună credință a obligațiilor ce le revin din dreptul internațional.

Conceptul de „securitate” are, la rândul său o serie de derivate, utilizate frecvent:

- „securitate colectivă” – stare a relațiilor dintre state, creată prin luarea de măsuri de securitate și de apărare comună împotriva unei agresiuni;
- „sistem regional de securitate colectivă” (Hans Gunter Brauch); „securitate regională colectivă” (Erich Remacle);
- „securitate colectivă limitată” (Gregory Flynn și David J. Scheffer);
- „securitate politică” și „securitate economică”, „psihologică” (Dimitrie Gusti). Foarte interesante sunt și astăzi ideile marelui gânditor român: „Vorbim de securități politice și economice, ceea ce lipsește în primul rând este securitatea psihologică. Aceasta este o operă educativă care cere multă vreme...”;
- „mecanism paneuropean de securitate”; „regim unic de securitate pe

continent” (Nicolae Ecobescu).

Între conceptele conexe indirecte se pot include următoarele:

- „subsidiaritate” - prioritate acordată autorităților naționale față de cele comunitare, aflate pe plan secundar. El poate să descrie modul în care se face transferul de putere spre instituțiile naționale, regionale și locale;
- „supranaționalitate” - situare deasupra activității unui stat sau grupuri de state; „transnaționalitate”; concepte controversate și, după părerea noastră, insuficient clarificate din punct de vedere teoretic.

Un alt concept conex indirect, din spațiul conceptului al „integrării economice”, este cel de „suveranitate” - exercitarea exclusivă a puterii de stat, independența acestuia în relațiile internaționale. Carta ONU consacră în art. 2, alin. 1, principiul egalității suverane a statelor, ca purtătoare de suveranitate.

Pe mapamond, se constată o tendință de restrângere a suveranității statului și a atribuțiilor acestuia, în cazul în care face parte dintr-un organism al integrării economice, prin renunțarea la o parte a suveranității naționale, și integrarea într-o unitate solidă, indisolubilă pe plan economic, administrativ și politic.

„Suveranitatea limitată” câștigă tot mai mult teren ideologic pentru că a trecut vremea suveranității absolute în această eră a globalizării. Este nevoie în acest sens, spunea secretarul general al ONU, Boutros Boutros Ghali, ca liderii statelor să găsească un echilibru între nevoile guvernării interne și cerințele unei lumi tot mai interdependente.

Unii analiști susțin necesitatea reinterpretării „suveranității naționale”, în sensul acceptării conceptului de „suveranitate funcțională”, care impune crearea unor noi instituții internaționale, dintre care unele au și apărut. Aceste instituții pot conduce la organizarea unui „sistem echilibrat de interese funcționale”. Se tinde, conform opiniei lui Tinbergen, la o suveranitate planetară, descentralizată, posibilă doar prin intermediul unei puternice rețele de instituții internaționale. Reacțiile la aceste opinii sunt din cele mai diverse și nu le vom discuta în rândurile care urmează.

Autorii și definițiile la care ne-am referit accentuează una sau alta dintre trăsăturile integrării economice. Succesele obținute în procesul integrării economice au condus la o mai clară înțelegere a conceptului, ceea ce ne-a oferit posibilitatea formulării unei definiții operaționale a acestuia.

În acest sens, integrarea economică se definește ca proces care cuprinde: politici comune în toate sectoarele economiei; liberul schimb și libera circulație a persoanelor, mărfurilor și capitalurilor; armonizarea legislațiilor statelor implicate; instituții comune asupra cărora țările semnatare transferă unele competențe de natură economică.

Dar realizarea integrării economice mai depinde și de influența unor factori precum: excluderea discriminărilor, acțiunea efectivă a unor competențe, colaborarea în procesele decizionale, manifestarea unor aspirații legitime etc.

Dar globalizarea s-a impus și prin dezintegrare sau destructurare statală pentru că de la cele 74 țări care existau în anul 1946, astăzi s-a ajuns la peste 200 și s-ar putea ca numărul acestora să continue să crească.⁸ În urma procesului de decolonizare a Africii au apărut mai mult de 48 de state noi. Dezmembrarea URSS a condus la apariția a 15 state independente, iar dezintegrarea Iugoslaviei a determinat apariția a 5 state noi. De asemenea, Cehoslovacia s-a dezmembrat pașnic, ceea ce a dus la formarea a două state: Republica Cehă și Slovacia. De asemenea, Kosovo s-a desprins de Serbia. Mai există și alte state europene în pericol de dezintegrare. Astfel, Belgia s-ar putea diviza în două state din cauza celor două grupări recesioniste: flamanzii și valonii. Nici Spania nu stă mai bine din acest punct de vedere deoarece gruparea teroristă ETA acționează violent pentru secesiune. Exemplele pot continua, dar nu ne-am propus să tratăm exhaustiv acest subiect.

Mediul de securitate este instabil și imprevizibil ca urmare a crizei financiare a competiției pentru resurse și a continuării fracturării strategice a lumii și, am mai adăuga noi, a continuării polarizării lumii, care „nu se va depolariza niciodată pe deplin”. Criza din Orientul Apropiat și din Orientul Mijlociu nu s-a rezolvat încă, persistând focarele din zona conflictelor între Israel și palestinieni pe de o parte și între Israel și Iran pe de altă parte, din Irak, din zona caucaziană și din Afganistan.⁹

Mai există focare și în alte părți ale globului ca, de pildă, în Peninsula Coreea unde frontiera dintre cele două țări se aseamănă cu linia unui front dintre două armate care încă nu au încetat focul. Ca urmare, la sfârșitul anului 2010 președintele SUA și cel al Coreei de Sud au hotărât să treacă la un „nivel superior de pregătire” și la manevre în Marea Galbenă. Totuși, SUA, China și Federația Rusă au găsit soluții diplomatice pentru atenuarea crizei, trecând cu vederea incidentul de frontieră. Coreea de Nord s-a dotat cu arma nucleară, la fel ca India, Pakistanul și Israelul, ca măsură pentru asigurarea securității proprii. Există și alte țări care intenționează să se doteze cu această armă de distrugere în masă (ADM) în viitor.

Așadar, cea mai mare amenințare în acest an și în următorii ani este proliferarea ADM, a mijloacelor CBRN¹⁰ și în primul rând a celor nucleare, dar și a

⁸ Eugen Bădălan, Mircea Udrescu, Constantin Mincu, *Condiționări logistice în epoca globalizării*, Editura Academiei Oamenilor de Știință, București, 2010, p. 34.

⁹ Gheorghe Văduva, *Editorial. Mediul de securitate. Orizonturi neliniștite.*, Revista Univers Strategic, pp. 7-16.

¹⁰ Chimice, biologice, radiologice și nucleare.

sistemelor de arme de mare precizie și a celor bazate pe nanotehnologii, biotehnologii etc.

S-a dovedit deja că mijloacele CBRN pot să ajungă în posesia unor organizații teroriste transnaționale, ceea ce ar distruge echilibrul strategic existent și ar conduce la mărirea haosului insecuritar de astăzi. Într-un asemenea mediu de securitate instabil crește neîncrederea, suspiciunea, iar procesul de sărăcire extremă a populației din ce în ce mai numeroase, fenomenul migrației ilegale și recrudescența statelor teroriste accentuează conflictualitatea. Traficanții și membrii rețelelor de crimă organizată corup pe unii dintre oficiali sau devin ei înșiși oficiali, finanțează economia subterană, întrețin relațiile mafioate, controlează și subminează statul prin rețelele lor.

În consecință, apreciem că mediul de securitate se configurează pe câteva dimensiuni esențiale: economică (și financiară), geopolitică (și geostrategică), comprehensivă (și disuasivă) și altele.

Dimensiunea economică reprezintă motorul relațiilor internaționale, dar și un factor determinant al interesului vital al societății omenești și al fiecărui stat în parte. Puterea economică a SUA este afectată de criză, de aprecierea sau deprecierea dolarului (USD). Statele BRIC¹¹ au împreună un PIB¹² mai mare decât cel al SUA și decât cel al UE și au economii emergente cu ritmuri înalte de dezvoltare; China este pe locul al doilea din lume în privința ritmului creșterii economice. În vederea dominării lumii din punct de vedere economic și financiar, SUA și UE ar trebui să se constituie într-un centru de putere economico-financiară pentru a contrabalansa dezvoltarea țărilor BRIC, ceea ce este destul de dificil.

Dimensiunea geopolitică (și geostrategică) vizează plasarea statelor și în special a marilor puteri într-un domeniu/areal politic, economic, geografic, al relațiilor internaționale, energetic, cultural, informațional și militar pentru a beneficia de cel mai mare avantaj posibil, de un mediu favorabil dezvoltării durabile, de siguranță strategică și, evident, de securitate.

Fiecare țară caută un partener strategic cât mai avantajos într-o miză geopolitică și geostrategică enormă.

Analizând aceste parteneriate putem identifica tendințele de reconfigurare geopolitice și apoi gama opțiunilor pe care le are o țară sau alta asupra manierei de formulare și concretizare a interesului național vital. În acest cadru, considerăm că astăzi există patru centre de putere planetară care vor atrage în jurul lor cea mai mare parte a țărilor de pe mapamond: SUA, UE, BRIC și Lumea arabo-musulmană.

¹¹ Brazilia, Rusia, India și China.

¹² Produsul intern brut.

Dimensiunea comprehensivă și disuasivă reprezintă o caracteristică esențială a mediului de securitate internațional. Ea depinde de cunoașterea realităților și tendințelor din domeniul conflictualității, a provocărilor, pericolelor și amenințărilor la adresa securității internaționale/globale, a vulnerabilității statelor la toate acestea, evaluarea și managementul riscurilor rezultate.

Puterea esențială a acestei dimensiuni o reprezintă SUA cu forța ei militară uriașă diseminată în baze militare dispuse pe întreaga planetă, susținută de armele nucleare strategice ale Alianțelor, dar și ale Rusiei. SUA sunt o superputere financiară, economică, politică și militară cu importante funcții și roluri în configurația mediului de securitate actual. Astăzi, mediul de securitate fiind gestionat de SUA – „jandarmul lumii” – s-ar putea întâmpla o catastrofă dacă această uriașă forță disuasivă s-ar retrage pe continentul Nord American, sau dacă nu și-ar mai asuma responsabilitatea gestionării crizelor și conflictelor.

Așadar, funcția disuasivă e exercitată de SUA în parteneriat strategic cu UE și cu Rusia, ceea ce înseamnă că o retragere a SUA din rolul de conducător și coordonator a strategiilor de gestionare a conflictelor militare de pe glob ar produce un mare dezechilibru strategic mondial.

UE și NATO încă nu doresc să-și asume responsabilități globale: UE nu e un partener strategic al SUA în gestionarea conflictelor de pe mapamond și nu se știe dacă va deveni vreodată, dar NATO a acceptat să preia o parte din responsabilitățile SUA, preluând scutul antirachetă din Europa.

Rusia a redevenit un actor important nu numai pe scena europeană, ci și pe cea globală/mondială, iar Turcia ar putea să devină cel de al doilea actor prin includerea acesteia în ecuația geopolitică și geostrategică nu numai euro-asiatică, ci și globală.

Statele care nu și-au revenit din criză, ca de exemplu, România, vor avea și în continuare mari probleme și pentru a-și reduce pierderile este necesar ca guvernele lor să elaboreze programe viabile de ieșire din criză prin politici și strategii de refacere economică și reconstrucție. Prin împrumuturi excesive la FMI și la alte bănci, prin migrația creierelor și a populației calificate va continua criza din cauza proastei guvernări. Deși România e partener strategic al SUA, nu valorifică această oportunitate din cauza lipsei unor proiecte și unor inițiative.

Asupra statelor naționale se exercită presiuni mari precum¹³:

- proasta guvernare, corupția, birocrăția și înstrăinarea resurselor națiunii (statului) au ca efect sărăcirea accentuată a cetățenilor și părăsirea Țării;

---

¹³ Marian COVLEA, *Predicții asupra evoluției UE și a sistemului internațional de securitate în perioada 2010-2020*, Revista Univers Strategic, Nr. 4/2010, Editura Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București, 2010, p. 250.

- o presiune din partea anarhiștilor și sabotorilor autohtoni și străini, a internaționaliștilor neo-marxiști care apreciază patriotismul și naționalismul ca pe o trădare a cauzei revoluției proletare mondiale și o cârdășie între exploatații și exploatații pe plan intern;

- presiuni dirijate de marile puteri pentru enclavizare etnică, ruperea unei părți din teritoriul național și primirea unui mare număr de locuitori/imigranți din țări fără resurse sau în care sunt războaie civile sau conflicte armate:

- presiuni din partea unor instituții și organizații mondialiste cum ar fi, de exemplu: UE, FMI, BM și paradisuri fiscale. UE restrânge permanent suveranitatea națională și inhibă patriotismul unor state prin încurajarea autonomiei și dezvoltării (euro)regiunilor sau a comunităților locale.

Parlamentul European, care adoptă actele normative ale UE, europarlamentarii nu mai votează în funcție de interesele statelor pe care le reprezintă, ci în funcție de interesele grupărilor politice europene (popular, liberal, socialist etc.).

UE colectează cotizații anuale ale statelor (peste un miliard de euro) fără a da ceva echivalent în schimb. Astfel, în perioada 2007-2010, România a dat 4,4 miliarde euro cotizație și a primit în schimb fonduri de 0,8 miliarde euro pentru dezvoltarea economico-socială, adică de peste 5 ori mai puțin.

„Asasinii economici ai popoarelor”, denumire dată chiar de foștii angajați ai FMI și BM acestor instituții internaționale, acordă credite, în condiții împovărătoare, de care beneficiază prin corupție firmele străine (care prestează serviciile) și liderii locali (pe bază de mită).

Prin paradisurile fiscale se face fraudă fiscală internațională și exod de capital și se drenează în acest mod resursele financiare ale statelor, de către: oficialitățile corupte, societățile transnaționale și crima organizată internațională.

- mai există și presiunea capitalului internațional, a Bursei de capital, a băncilor și companiilor transnaționale care au interesul de a distruge frontierele naționale și statele-națiune în scopul acaparării resurselor naționale și realizării, maximizării și repatrierii profiturilor. Un exemplu în acest sens ar fi și exodul creierelor („Brain Drain”) și forței de muncă autohtone în străinătate prin intermediul migrației internaționale;

- o agresiune ideologică și culturală de distrugere a structurii sociale și solidarității naționale, a matricei culturale naționale, a identității naționale. Agresiunea se face prin manipulare, dezinformare, învrăjbire și impunere a unor nonvalori, a unor tradiții și obiceiuri străine dezumanizate și periculoase. Agresiunea se exercită prin organizații non-guvernamentale (ONG), prin produse „culturale” (filme, literatură, pictură etc.) și mai ales prin mass-media care nu mai

are rolul de a educa cetățenii ci de a transmite vulgaritatea, prostul gust, minciuna, prin manipulare, dezinformare și intoxicare cu știri false.

Atacurile actorilor antinaționali sunt executate în interiorul statului țintă de către trădători care ajung în fruntea statului și care au ca armată „Coloana a cincea” și alte „cozi de topor”¹⁴.

Spre deosebire de statele mici și mijlocii, victime ale agenților de influență mondialști, statele puternice își întăresc instituțiile statului național pentru a putea desfășura acțiuni antinaționale în statele țintă.

Pentru a contracara agresiunile antinaționale există următoarele soluții: educația, învățământul, informarea corectă a cetățenilor țării, solidaritatea națională, ridicarea maselor la lupta împotriva manipulării, corupției și spoliei, alegerea în funcții de conducere a unor cetățeni onești, competenți și patrioți, dezvoltarea economiei naționale, creșterea productivității muncii și exporturilor etc.

În concluzie, România trebuie să se integreze deplin în Uniunea Europeană nu oricum, ci pe bazele științifice ale etnologiei (inclusiv ale etnologiei informaționale), adică pe fundamentele studierii vieții materiale și spirituale a comunității etnice românești (a națiunii românești), a culturii și civilizației noastre pe treptele dezvoltării sociale, a specificității creației românești, a formelor de cultură tradiționale și contemporane, a mesajului prin care se reflectă dezvoltarea acestora în timpul și spațiul globalizării. În acest sens, UNESCO a elaborat „Ancheta etnologică totală” în scopul alcătuirii unui inventar la scară globală de cunoștințe obiective asupra comunităților umane, inclusiv asupra comunității românești.

Etnografia este o știință de sinteză, integratoare, care are principii și relații în cadrul comunităților etnice și care studiază formele contemporane de cultură, materială și imaterială, pe baza cărora se pot stabili legile de dezvoltare a comunității românești în procesul complex și dinamic al globalizării.

Analiza etnologică a fenomenelor economice și culturale românești nu trebuie să se facă numai în lumina economiei politice sau a științei culturii, ci în spiritul legăturii globalizării cu poporul român, cu existența acestuia în timp și spațiu. În contextul procesului de globalizare, diferențele etnice care se manifestă în existența comunităților sunt mai importante ca valoare și ca obiect de analiză strategică, decât aspectele comune. Ca urmare, în stabilirea/elaborarea strategiei definitive integrării României în UE și în economia globală este necesar să se pună accentul pe ocupațiile tradiționale ale poporului român, începând cu agricultura (creșterea animalelor domestice, pescuitul, sericultura, apicultura etc.),

---

¹⁴ Ibidem.

care a fost dată uitării de guvernării români, industria, învățământul, cercetarea științifică și altele care, de asemenea, nu au fost rezolvate corespunzător.

BIBLIOGRAFIE

- BĂDĂLAN Eugen, UDRESCU Mircea, MINCU Constantin, *Condiționări logistice în epoca globalizării*, Editura Academiei Oamenilor de Știință, București, 2010
- COVLEA Marian, *Predicții asupra evoluției UE și a sistemului internațional de securitate în perioada 2010-2020*, Revista Univers Strategic, Nr. 4/2010, Editura Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București, 2010.
- GRIJAC Gheorghe Alexa, *Migrația, vama și frontierele în perspectiva integrării României în Uniunea Europeană*, Editura Universitară, București, 2006.
- VĂDUVA Gheorghe, *Editorial. Mediul de securitate. Orizonturi neliniștite.*, Revista Univers Strategic, Nr. 4/2010, Editura Universitatea Creștină „Dimitrie Cantemir”, București, 2010.